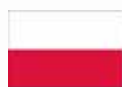

**DLACZEGO POLSCE
NALEŻĄ SIĘ
REPARACJE WOJENNE
OD NIEMIEC?**

Propagandowe zdjęcie, wykonane 14 IX. (Fot. Hans Sönke, Domena Publiczna)

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE
im. Jana Olszewskiego

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/rów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

STRATY PONIESIONE PRZEZ POLSKĘ W WYNIKU AGRESJI NIEMIECKIEJ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

**na podstawie „Raportu o stratach
poniesionych przez Polskę w wyniku agresji
i okupacji niemieckiej w czasie II wojny
światowej 1939–1945”**

Agresja Niemiec na Polskę była pierwszą i niezwykle brutalną kampanią II wojny światowej. W wyniku tego zdarzenia życie straciło ponad 11 milionów obywateli polskich. To największe straty osobowe w stosunku do całkowitej liczby ludności wśród wszystkich państw europejskich. Podobnie przedstawia się kwestia strat materialnych – podaje „Raport o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939–1945”.

Dokument powstał dzięki pracy Parlamentarnego Zespołu ds. Oszacowania Wysokości Odszkodowań Należnych Polsce od Niemiec

Zdjęcie z raportu SS-Brigadeführera Jürgena Stroopa dot. powstania w Getcie Warszawskim.
(fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK-8-4-2-13)

za Szkody Wyrządzone w Trakcie II Wojny Światowej oraz grona niezależnych ekspertów. W sumie nad raportem przez 5 lat (2017–2022) pracowało 33 przedstawicieli polskiej nauki oraz sporządzono 10 zewnętrznych recenzji tego dokumentu.

Liczna grupa cywilnych uchodźców.
(fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK-5-1-291-16)

Raport przedstawia straty polskie poniesione na skutek niemieckiej agresji. Obejmuje kilka obszarów, w tym m.in. straty demograficzne, materialne czy niematerialne. Warto podkreślić, że wynikały one z celowej niemieckiej polityki okupacyjnej, motywowanej przekonaniem o niższości rasowej Polaków. Niemcy w sposób zorganizowany eksterminowali ludność na okupowanych terenach, a także inten-

sywnie eksploatowali, np. poprzez pracę przymusową polskie społeczeństwo, co także doprowadziło do tysięcy zgonów. Do opisania zbrodni dokonanych przez niemieckie państwo Rafał Lemkin, polski i amerykański prawnik pochodzenia żydowskiego, ukuł termin „ludobójstwo” (genocidum). „Ludobójstwo” oznacza zorganizowane działania mające na celu eksterminację narodu lub grupy etnicznej poprzez planowe niszczenie kultury, języka, świadomości narodowej i religijnej, gospodarczych podstaw bytu, a potem pozbawienie ludzi bezpieczeństwa, wolności, a na koniec i życia.

Z „Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945” wynika, że:

Na skutek działań wojennych Polska straciła ponad **11 200 000 obywateli.**

Wartość strat zadanych Polsce przez Niemcy została oszacowana na **6 bilionów 220 miliardów 609 milionów PLN.**

Wojna cofnęła Polskę w rozwoju o **20 lat.**

Negatywne skutki II wojny światowej w sferze demografii, gospodarki, infrastruktury, rozwoju nauki, edukacji i kultury odczuwane są przez Polskę i Polaków do dzisiaj. Każdy rok wojny i okupacji spychał państwo polskie na niższy poziom rozwoju we wszystkich aspektach życia publicznego, gospodarczego czy społecznego.

Współczesne państwo polskie byłoby dziś w zupełnie innym miejscu w rozwoju cywilizacyjnym, na mapie świata i Europy, gdyby nie skutki II wojny światowej.

Z „Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945”

Dlatego Polska ma pełne prawo domagać się zadośćuczynienia od Niemiec za straty poniesione w wyniku wojny i okupacji. Zwłaszcza że inne kraje w mniejszym stopniu dotknięte wojenną pożogą takie środki już otrzymały. Na przykład Grecja, która w 1960 roku dostała na mocy dwustronnej umowy 115 milionów marek zadośćuczynienia.

Zdjęcie z raportu SS-Brigadeführera Jürgena Stroopa. Grupa żołnierzy jednostek bojowych SS i policji. (fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK-8-4-2-20)

STRATY DEMOGRAFICZNE

W wyniku wojny ludność Polski zmniejszyła się o 11,2 mln. W 1939 r. nasz kraj liczył 35,1 mln obywateli, w 1946 r. zaś – zaledwie 23,9 mln. We wspomnianej powyżej liczbie 11,2 mln uwzględniono 5,2 mln obywateli wymordowanych na skutek polityki niemieckiej, pozostali albo wyjechali z kraju, albo zostali za wschodnią granicą. Niemcy szczególnie prześladowali polską inteligencję oraz wszelki tzw. element przywódczy – działaczy społecznych, nauczycieli, duchownych katolickich i rabinów, prawników i lekarzy. Ocenia się, że tylko w latach 1939–1940 zabili około 100 tys. osób ze wspomnianych powyżej grup. Niemcy obawiali się, że polscy inteligenci będą przeciwdziałać germanizacji podbitych terenów.

Straty inteligencji polskiej w trakcie II wojny światowej:

50 proc. adwokatów

40 proc. lekarzy

35 proc. nauczycieli akademickich

Zamknięta brama Obozu KL Auschwitz.
(fot. Stanisław Łuczko, AIPN, sygn. GK-9-1-82-1)

Niemcy szczególnie prześladowali polskich obywateli pochodzenia żydowskiego. Zaplanowali ich celową eksterminację w niemieckich obozach koncentracyjnych powstałych na terenie naszego kraju. Takie miejsca jak: Auschwitz czy Treblinka są do dziś symbolami niemieckiego bestialstwa.

Co więcej, 590 tys. polskich obywateli zostało inwalidami w wyniku bezpośrednich działań wojennych, przetrzymywania w obozach koncentracyjnych czy eksperymentów pseudomedycznych przeprowadzanych tam przez niemieckich lekarzy.

Na tzw. roboty do Niemiec, będące niczym innym jak zwykłym niewolnictwem, wywieziono z Polski ponad 2,1 mln osób. Dały one niemieckiej gospodarce prawie 5 mln darmowych roboczolat. Wśród firm, które wykorzystywały niewolników z Polski, można wymienić m.in. **BAYER, Audi, BMW, Heinkel, Opel, Hugo Boss, IG Farben czy Deutsche Bank.**

Równocześnie odebrano rodzicom i wywieziono do Niemiec w celu germanizacji 196 tys. polskich dzieci. Po wojnie powróciło tylko ok. 30 tys.

Straty osobowe, czyli 5,2 mln osób, które straciły życie w wyniku działań wojennych, stanowią blisko 77 proc. wszystkich utraconych przez Polskę na skutek II wojny światowej zasobów – wyniosły one 4 bln 787 mld PLN.

Jak wyliczono tę kwotę? Założono, że średnio jedna osoba byłaby w stanie zarobić w trakcie całej swojej aktywności zawodowej (w płacach z 2021 r.) prawie 822 tys. złotych. Do tego dołożono utracone wynagrodzenia Polaków, którzy co prawda przeżyli II wojnę światową, ale zostali okaleczeni.

STRATY MATERIALNE

Drugą co do wielkości kwotą pieniężną, która stanowiła dla Polski uszczerbek za sprawą Niemców, są straty materialne. Obejmują one zniszczenia budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w miastach i na wsiach, obiektów zabytkowych, sakralnych i technicznych, np. na kolei (w tym mienie ruchome wykorzystywane w transporcie).

Płonące budynki przy ul. Krakowskie Przedmieście w Warszawie podczas oblężenia - widok ogólny z Hotelu Bristol w stronę ul. Nowy Świat. (fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK-5-1-264-1)

W tym przypadku uwzględniono szkody poniesione w energetyce, przemyśle i rzemiośle, jak również rolnictwie. O tym, jak ważny jest to punkt na liście krzywd wyrządzonych Polsce przez Niemców, świadczą zdjęcia obróconej w ruinę powojennej Warszawy. Morze gruzów, za co Niemcy nigdy nie zapłacili.

Wyceniono również wartość wyciętych lub zniszczonych przez okupantów lasów, plantacji drzew i krzewów, upraw i zasiewów. Wykorzystując obecne możliwości, obliczono również wartość utraconego mienia ruchomego i zniszczonego majątku Wojska Polskiego.

Całość strat materialnych poniesionych w latach 1939–1945 to 797 mld 398 mln PLN.

Warto podkreślić, że z dostępnych dokumentów wynika, że zabór mienia i sposób wykorzystania polskiej gospodarki na potrzeby III Rzeszy były przygotowywane już od połowy lat 30. XX w. Niemiecki wywiad oraz naukowcy gromadzili szczegółowe dane o wyposażeniu i potencjale produkcyjnym naszych przedsiębiorstw, zwłaszcza pod kątem zaprzęgnięcia ich w tryby niemieckiego przemysłu wojennego.

Ruiny Starego Miasta fragment rynku.
(fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK-13-2-1-47)

UTRATA DÓBR KULTURY I DZIEŁ SZTUKI

Charakter i skala tych zniszczeń były czymś zupełnie wyjątkowym. Straty poniesione przez Polskę w kulturze są nieporównywalne ze zniszczeniami, jakich Niemcy dokonali w innych podbitych państwach. Należy pamiętać, że konwencja haska z 1907 r. bezwzględnie zakazywała okupantowi zajmowania, niszczenia i umyślnego zmniejszania wartości zabytków i dzieł sztuki, niezależnie od tego w czyim były posiadaniu.

Z „Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945”

**Straty wojenne w dobrach kultury
wyceniono na 19 mld 310 mln PLN.**

Niemcy doskonale wiedzieli, co można z Polski wywieźć, a co należy zniszczyć.

Wśród zabytkowych obiektów zniszczonych przez Niemców należy wspomnieć chociażby symbol polskiego samostanowienia – Zamek Królewski w Warszawie. Z polskich zbiorów zniknęło też arcydzieło malarstwa renesansowego „Portret młodzieńca” Rafaela Santiiego.

STRATY W BANKOWOŚCI I UBEZPIECZENIACH

Również w dziedzinie bankowości i ubezpieczeń ponieśliśmy ogromne straty na skutek napaści Niemiec na nasz kraj. Przed wojną w Polsce sprawnie działała sieć instytucji kredytowo-oszczędnościowych. Ich aktywa wyceniano na dziesiątki miliardów przedwojennych złotych. Na terenach, które w trakcie wojny zostały wcielone do III Rzeszy całość majątku polskich banków oraz instytucji finansowych została skonfiskowana. Natomiast w Generalnym Gubernatorstwie Niemcy utrzymali część systemu, ale pozostawiono jedynie te organizacje, których działalność mogła służyć niemieckiej gospodarce wojennej. Podobnie przedstawiała się sytuacja instytucji ubezpieczeń społecz-

4 niemieckie ciężkie samoloty myśliwskie Messerschmitt Bf 110 podczas lotu nad Warszawą.
(fot. autor nieustalony, Krajowa Agencja Wydawnicza/Naczelna Redakcja Fotografii Propagandowej/Warszawa, ul. Foksal 16, AIPN, sygn. GK -5-1-282-4)

nych. Na terenach wcielonych do Rzeszy zostały pozbawione aktywów, natomiast w Generalnym Gubernatorstwie ich aktywa zostały zamrożone, co uniemożliwiło czerpanie z nich dochodów.

Ocenia się, że w wyniku napaści i okupacji niemieckiej polskie instytucje finansowe i ubezpieczeniowe straciły w sumie 124 mld 125 mln PLN.

Na terenach włączonych do Rzeszy wszystkie polskie instytucje kredytowe zostały przeznaczone do likwidacji. W przypadku Generalnego Gubernatorstwa Niemcy zezwolili na wznowienie działalności tylko kilku banków i instytucji kredytowych; pozostałe zostały zamknięte, co spowodowało duże straty w ich majątku.

Z „Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945”

STRATY SKARBU PAŃSTWA

Ważnym elementem szkód, jakie państwo polskie poniosło na skutek niemieckiej napaści są straty Skarbu Państwa. Warto bowiem sobie uświadomić, że Niemcy przejęli funkcjonujący wcześniej

Kościół pw. Św. Augustyna (ul. Nowolipki 48/50) wśród ruin wyburzonej przez Niemców zabudowy byłego getta w rejonie skrzyżowania ulic Nowolipki i Smoczej oraz na południe od Nowolipki. (fot. autor nieustalony, AIPN, sygn. GK -13-2-1-58)

w Polsce system fiskalny i już w 1939 roku zaczęli ściągać zaległe podatki, a potem regularnie je pobierać, podnosząc przy tym stawki i wprowadzając nowe obciążenia. Uzyskane w ten sposób pieniądze finansowały niemieckie działania wojenne, w tym eksterminację Polaków. Służyła temu również działalność funkcjonującego

w Generalnym Gubernatorstwie Emissionbank in Polen, który emitował używane tam pieniądze.

**Straty, jakie Skarb Państwa
poniósł z tytułu tej działalności
wyceniono na kwotę 492 mld 811 mln PLN.**

II wojna światowa zakończyła się wielką niesprawiedliwością, która nigdy nie została zadośćuczyniona. „Raport o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939–1945”, to nie tylko dokumentacja szkód, jakich doznało państwo polskie, ale również próba zwrócenia uwagi społeczności międzynarodowej na nierozwiązane do tej pory kwestie. Wiele państw uzyskało już odszkodowania od Niemiec za II wojnę światową, Polska jeszcze nie. Nigdy się ich nie zrzekliśmy, a Niemcy wciąż unikają odpowiedzialności. Dobrym rozwiązaniem byłaby w tym przypadku umowa bilateralna (dwustronna) zawarta przez rządy Polski i Niemiec, która raz na zawsze rozwiązałaby kwestię odszkodowań.

WARTOŚĆ STRAT ZADANYCH
POLSCE PRZEZ NIEMCY TO
W SUMIE KWOTA
6 220 609 000 000 PLN

(6 bilionów 220 miliardów 609 milionów PLN)

CO STANOWI RÓWNOWARTOŚĆ
1 532 170 000 000 USD

(1 biliona 532 miliardów 170 milionów USD)

Cały raport dostępny jest na stronie
<https://instytutstratwojennych.pl>

Materiał powstał w ramach kampanii informacyjnej skierowanej do Polonii i Polaków za granicą nt. odszkodowań za straty poniesione przez Polskę podczas II wojny światowej.

